

Datum van inontvangstneming : 07/02/2023

Zaak C-760/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

15 december 2022

Verwijzende rechter:

Sofiyski gradski sad (Bulgarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 november 2022

Verdachten:

FP

QV

IN

YL

VD

JF

OL

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Strafprocedure waarin de vraag rijst of een verdachte op afstand aan de terechtzitting mag deelnemen.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Uitlegging van een Unierechtelijke bepaling op het gebied van politieële en justitiële samenwerking in strafzaken.

Prejudiciële vraag

Wordt het recht van de verdachte op aanwezigheid bij het proces als bedoeld in artikel 8, [lid] 1, van richtlijn 2016/343, gelezen in samenhang met overwegingen 33 en 44 van deze richtlijn, geschonden indien hij op zijn uitdrukkelijke verzoek via een onlineverbinding aan de terechtzittingen in de strafprocedure deelneemt, voor zover hij wordt verdedigd door een door hem gemachtigde en in de rechtszaal aanwezige advocaat, de verbinding hem in staat stelt om het verloop van het proces te volgen, bewijsmateriaal aan te brengen en van bewijsmateriaal kennis te nemen, hij zonder technische belemmeringen kan worden gehoord en een effectieve en vertrouwelijke communicatie met de advocaat wordt gewaarborgd?

Unierechtelijke bepalingen en rechtspraak

Richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn

Bepalingen van nationaal recht

Zakon za merkite i deystviyata po vreme na izvanrednoto polozhenie, obyaveno s reshenie na Narodnoto sabranie ot 13.03.2020 i za preodolyavane na posleditsite (wet betreffende maatregelen en handelingen tijdens de bij besluit van het Bulgaars parlement van 13 maart 2020 afgekondigde noodtoestand en betreffende de aanpak van de gevolgen ervan; hierna: „ZMDIPPP”)

Artikel 6a, lid 2: „Tijdens de noodtoestand of de epidemische noodsituatie en twee maanden na de opheffing ervan kunnen openbare terechtzittingen [OMISSIS] op afstand worden gehouden, indien de onmiddellijke en virtuele deelname van de partijen aan het proces of de procedure is gegarandeerd. Van de gehouden terechtzittingen dient een proces-verbaal te worden opgemaakt, dat onverwijld openbaar dient te worden gemaakt, en de opname van de terechtzitting wordt tot het verstrijken van de termijn voor de verbetering en aanvulling van het proces-verbaal bewaard, tenzij in de proceswetgeving anders is bepaald. De rechter [OMISSIS] stelt de partijen ervan in kennis indien er wordt overwogen om de terechtzitting op afstand te houden.”

Bij besluit nr. 325 van 14 mei 2020 van de Ministerski savet na Republika Bulgaria (raad van ministers van de Republiek Bulgarije; hierna: „ministerraad”) is de nationale epidemische noodsituatie in verband met de epidemische verspreiding van COVID-19 en het daaruit voortvloeiende onmiddellijke gevaar voor het leven en de gezondheid van de burgers van 14 mei 2020 tot en met 14 juni 2020 afgekondigd.

Bij latere besluiten van de ministerraad is de epidemische noodsituatie meermaals en zonder onderbreking verlengd.

Bij **besluit nr. 826 van 25 november 2021** van de ministerraad is de bij besluit nr. 325 van 14 mei 2020 van de ministerraad afgekondigde epidemische noodsituatie voor de laatste keer verlengd van 1 december 2021 tot en met 31 maart 2022.

Nakazatelno-protsesualen kodeks (wetboek van strafvordering; hierna: „NPK”)

Rechten en verplichtingen van de beklaagde voor zover deze verband houden met de prejudiciële vraag

Artikel 15, leden 2 en 3, NPK (recht op verdediging)

Artikel 55 NPK: „De beklaagde heeft het recht om: [OMISSIS] aan de strafprocedure deel te nemen”.

Artikel 269 NPK

„(1) Wanneer de beklaagde wordt beschuldigd van een ernstig strafbaar feit, is hij verplicht bij de terechtzitting aanwezig te zijn.

(2) Ook in zaken waarin zijn aanwezigheid niet verplicht is, kan de rechter de beklaagde gelasten te verschijnen, wanneer dat noodzakelijk is voor de objectieve waarheidsvinding.

(3) Als dit niet in de weg staat aan de objectieve waarheidsvinding, kan de zaak in afwezigheid van de beklaagde worden behandeld, indien:

1. de beklaagde zich niet op het door hem opgegeven adres bevindt of hij zijn adres heeft gewijzigd zonder autoriteiten daarvan in kennis te stellen;
2. zijn woonplaats in Bulgarije niet bekend is en na een diepgaand onderzoek niet kon worden vastgesteld;
3. (laatstelijk gewijzigd bij DV nr. 110 van 2020, in werking getreden op 30 juni 2021) hij naar behoren is opgeroepen, hij geen geldige redenen heeft opgegeven om niet te verschijnen en de procedure van artikel 247c, lid 1, NPK in acht is genomen;
4. de beklaagde zich buiten de Republiek Bulgarije bevindt en:
  - a) zijn woonplaats niet bekend is;
  - b) hij om andere redenen niet kan worden gedagvaard;

c) hij naar behoren is opgeroepen en geen geldige reden heeft opgegeven om niet te verschijnen.”

In de NPK neergelegde mogelijkheden voor de online-deelname van de beklaagde of verdachte aan het proces tegen hem:

Bij verklaringen van de beklaagde:

Artikel 115, lid 2, NPK: „De beklaagde mag niet worden gehoord door een daartoe gemachtigde rechter of per videoconferentie, tenzij hij in het buitenland verblijft en er geen beletsel is voor de objectieve waarheidsvinding.”

Indien een maatregel van voorlopige hechtenis tijdens het vooronderzoek is gelast:

Artikel 64, lid 2, NPK: „Het openbaar ministerie draagt ervoor zorg dat de beklaagde ter terechtzitting verschijnt; zo nodig kan het de aanhouding van de beklaagde voor maximaal 72 uur gelasten, zodat hij aan de rechter kan worden voorgeleid. *In geval van afkondiging van de noodtoestand, gewapende conflicten, een natuurramp, een epidemie, overmacht of met uitdrukkelijke schriftelijke instemming van de beklaagde en zijn raadsman kan de beklaagde ook per videoconferentie aan het proces deelnemen, in welk geval zijn identiteit wordt bevestigd door het hoofd van de penitentiaire inrichting of de inrichting voor de voorlopige hechtenis of door een door hem aangewezen medewerker.*” [Bij arrest van de Konstitusionen sad (grondwettelijk hof, Bulgarije) nr. 13 van 2021, DV nr. 85 van 2021, **is de tweede volzin van de bepaling ongrondwettig verklaard**]

Artikel 64, lid 7, NPK: „De rechter in tweede aanleg behandelt de zaak in een kamer bestaande uit drie rechters tijdens een openbare terechtzitting, waaraan de openbare aanklager, de beklaagde en diens raadsman deelnemen. Het niet verschijnen van de beklaagde zonder geldige reden vormt geen beletsel voor de behandeling van de zaak. In geval van afkondiging van de noodtoestand, gewapende conflicten, een natuurramp, een epidemie, overmacht of met uitdrukkelijke schriftelijke instemming van de beklaagde en zijn raadsman kan de beklaagde ook per videoconferentie aan het proces deelnemen, in welk geval zijn identiteit wordt bevestigd door het hoofd van de penitentiaire inrichting of de inrichting voor de voorlopige hechtenis of door een door hem aangewezen medewerker.”

Indien de voorlopige hechtenis tijdens het vooronderzoek door de rechter wordt getoetst

Artikel 65, lid 3, NPK: „[OMISSIS] Mits de effectieve uitoefening van de rechten van de verdediging hierdoor niet wordt belemmerd, kan de beklaagde met zijn instemming ook per videoconferentie aan het proces deelnemen, in welk geval zijn identiteit wordt bevestigd door het hoofd van de penitentiaire inrichting of de inrichting voor de voorlopige hechtenis of door een door hem aangewezen medewerker.”

Bij procedures van internationale rechtshulp in strafzaken:

Artikel 474, lid 1, NPK: „De rechterlijke autoriteit van een andere staat kan het verhoor van een persoon die getuige of deskundige in een strafprocedure is en die in de Republiek Bulgarije verblijft, per video- of telefoonconferentie alsmede een verhoor met deelname van de beklaagde alleen afnemen, indien dit niet in strijd is met de grondbeginselen van de Bulgaarse rechtsorde. Het verhoor per videoconferentie met deelname van een beklaagde kan alleen plaatsvinden met diens instemming en nadat de betrokken Bulgaarse rechterlijke autoriteiten en de rechterlijke autoriteiten van de andere staat overeenstemming hebben bereikt over de wijze waarop de videoconferentie plaatsvindt.

(2) In het verzoek van de rechterlijke autoriteit van de andere staat zijn de volgende gegevens verplicht: *[punten 1-5: de kenmerken van het verzoek worden opgesomd]*.

(3) De voor de strafprocedure bevoegde Bulgaarse autoriteiten staan toe dat het verhoor per video- of telefoonconferentie plaatsvindt. *[autoriteiten in het vooronderzoek] [samenstelling van de rechterlijke instantie]*. De bevoegde Bulgaarse autoriteit kan de verzoekende staat vragen om de technische middelen voor het verhoor ter beschikking te stellen.

(4) Het verhoor wordt rechtstreeks door of onder leiding van de rechterlijke autoriteit van de verzoekende staat volgens de rechtsorde van die staat afgenomen.

(5) Voorafgaand aan het verhoor stelt de Bulgaarse rechterlijke autoriteit de identiteit van de persoon vast die moet worden verhoord. Na het verhoor wordt een proces-verbaal opgemaakt dat de volgende gegevens bevat: *[punten 1-4: inhoud van het proces-verbaal]*.

(6) Een persoon die in het buitenland verblijft, kan door of onder leiding van de bevoegde Bulgaarse autoriteit per video- of telefoonconferentie worden verhoord indien de rechtsorde van de andere staat dit toelaat. Het verhoor vindt plaats volgens het Bulgaarse recht en met inachtneming van de bepalingen van de internationale overeenkomsten betreffende de genoemde verhoormethoden waarbij de Republiek Bulgarije partij is.

(7) Het verhoor per video- of telefoonconferentie krachtens lid 6 wordt *[tijdens het gerechtelijke vooronderzoek]* [OMISSIS] en tijdens de gerechtelijke procedure door de rechter afgenomen.

(8) De bepalingen van de leden 1 tot en met 5 zijn van overeenkomstige toepassing op het verhoor van personen als bedoeld in lid 6.”

Definitie van een onlineverbinding volgens de [NPK]:

§ 1, lid 5, van de aanvullende bepalingen van de NPK: Onder „videoconferentie” in de zin van dit wetboek procesrecht wordt verstaan een communicatieverbinding

door middel van een technisch apparaat voor de synchrone overdracht van beeld en geluid tussen deelnemers aan de procedure die zich op verschillende locaties bevinden, waarbij het mogelijk is de informatie op een digitale drager op te nemen en op te slaan.

Indien een strafprocedure in afwezigheid van de verdachte plaatsvindt:

Artikel 269, lid 3, punt 3, NPK

De procedure van artikel 247c, lid 1, NPK vereist dat de rechter de beklaagde ervan in kennis stelt dat de zaak onder de voorwaarden van artikel 269 NPK in zijn afwezigheid kan worden behandeld en beslecht.

Korte weergave van de feiten en van de procedure

- 1 De strafprocedure is ingeleid bij de bij de Spetsializiran nakazatelen sad (bijzondere strafrechter, Bulgarije) ingekomen akte van tenlastelegging (akte van de Spetsializirana prokuratura, bijzonder parket van het openbaar ministerie, Bulgarije) tegen zeven personen die worden beschuldigd van deelneming aan een criminele organisatie die het plegen van strafbare feiten in de zin van artikel 255 Nakazatelen kodeks (wetboek van strafrecht; hierna: „NK”) (fiscale delicten) tot doel heeft, waarbij een van de personen ook een concreet strafbaar feit als bedoeld in artikel 255 NK ten laste is gelegd.
- 2 Een van de verdachten is FP, die ervan wordt beschuldigd in de periode van september 2013 tot 14 oktober 2014, zowel in Sofia (Bulgarije) als in het hele land, lid te zijn geweest van een criminele organisatie, dat wil zeggen een gestructureerde, langdurige groep van meer dan drie personen met als leider de verdachte QV en als andere leden de verdachten IN, YL, JF, VD en OL, die is opgericht met het oog op verrijking en het gezamenlijk plegen van strafbare feiten in de zin van artikel 255 NK (fiscale delicten), hetgeen een strafbaar feit is volgens artikel 321, lid 3, punt 2, gelezen in samenhang met lid 2, NK. Volgens de tenlastelegging tegen FP staat hierop een gevangenisstraf van meer dan vijf jaar. De gemachtigde advocaat van FP is sinds het begin van het proces en op dit moment H. Georgiev, lid van de orde van advocaten te Sofia (Bulgarije).
- 3 Op 11 oktober 2017 is een officiële strafprocedure bij de Spetsializiran nakazatelen sad ingeleid. Bij vonnis van 11 april 2019 heeft deze rechter de verdachten schuldig bevonden en hun straffen opgelegd waarvan de zwaarte verschilde. FP is schuldig bevonden aan het plegen van een strafbaar feit als bedoeld in artikel 321, lid 3, punt 2, gelezen in samenhang met lid 2, NK, en veroordeeld tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden, die gedurende drie jaar voorwaardelijk was.
- 4 De verdachten en hun raadsmanen zijn tegen het strafvonnis opgekomen bij de Apelative spetsializiran nakazatelen sad (gespecialiseerde strafrechter in tweede aanleg, Bulgarije), die op 23 juni 2021 het vonnis van de Spetsializiran

nakazatelen sad heeft vernietigd en de zaak voor een nieuwe beslissing naar een andere kamer van de rechter in eerste aanleg heeft terugverwezen. Op 30 juni 2021 is de behandeling van de zaak bij de verwijzende rechtsprekende formatie van de Spetsializiran nakazatelen sad opnieuw begonnen.

- 5 Verdachte FP heeft aan de openbare preliminaire zitting van 12 oktober 2021 online deelgenomen via een communicatieverbinding met beeld- en geluidsoverdracht met de „Skype”-app. Vóór de preliminaire zitting heeft FP aangegeven dat hij, voor zover geen van de betrokken partijen hiertegen bezwaar maakte, via een elektronische verbinding aan het proces wenste deel te nemen omdat hij in het Verenigd Koninkrijk woont en werkt. Hij heeft verklaard dat hij alle processtukken heeft ontvangen en van mening is dat zijn rechten niet worden geschonden door de elektronische deelname. De identiteit van verdachte FP is geverifieerd door online-visualisatie van zijn identiteitskaart, waaraan de rechter gezien zijn antwoorden, zijn algemene voorkomen en de verklaringen van de betrokken partijen en zijn raadsman niet heeft getwijfeld.
- 6 Zijn raadsman, advocaat H. Georgiev, die in de rechtszaal fysiek aanwezig was, heeft eveneens verklaard dat hij wenste dat zijn cliënt online aan het proces deelnam en dat hij alle processtukken had ontvangen, met inbegrip van de akte van tenlastelegging (die sinds het begin van het proces op 11 oktober 2017 niet is gewijzigd). Voorts heeft hij aangegeven dat alle nieuwe stukken per e-mail kunnen worden verzonden, zodat de verdachte deze tijdig kan inzien en dat beraadslagingen tussen de raadsman en de verdachte kunnen plaatsvinden door hem toe te staan de rechtszaal te verlaten en de beeldoverdracht van de verdachte te onderbreken, zodat zij een elektronische communicatieverbinding naar keuze alleen tussen hen beiden tot stand kunnen brengen.
- 7 Geen van de betrokkenen heeft ertegen bezwaar gemaakt dat verdachte FP online deelneemt aan de terechtzitting.
- 8 Ook de verwijzende rechter heeft, na de betrokken partijen te hebben gehoord, vastgesteld dat FP op afstand mocht deelnemen. Ten eerste was hij van oordeel dat de specifieke wet die toen van kracht was (artikel 6a, lid 2, ZMDIPPP), een dergelijke deelname toestaat.
- 9 Ten tweede heeft de rechter de volgende maatregelen genomen om de uitoefening van de rechten van verdachte FP te waarborgen:
  - Er is voor een elektronische verbinding gezorgd waarbij de personen die zich op twee locaties bevinden (degenen die in de rechtszaal aanwezig zijn en de verdachte op een locatie in het Verenigd Koninkrijk), elkaar zonder vertraging kunnen zien en horen;
  - De rechter heeft ervoor gezorgd dat de processtukken onmiddellijk worden gescand en naar een door verdachte FP opgegeven e-mailadres worden verzonden, zodat hij deze meteen kan bekijken en opmerkingen kan maken;

- Een persoonlijk overleg met de raadsman is altijd mogelijk wanneer zij dat wensen of wanneer tijdens het proces een verklaring moet worden afgelegd, waarbij de zitting wordt onderbroken en aan de raadsman wordt toegestaan de rechtszaal te verlaten en verdachte FP de online-verbinding verbreekt, zodat zij een elektronische communicatieverbinding alleen tussen hen beiden tot stand kunnen brengen via een elektronisch middel van hun keuze;

- Verdachte FP is erop gewezen dat hij, indien hij geen online-deelname meer wenst, dit onmiddellijk aan de rechter kenbaar dient te maken zodat de zitting wordt onderbroken en geschorst om te waarborgen dat hij fysiek in de zaal aanwezig kan zijn;

- Verdachte FP is erop gewezen dat de rechter, indien hij zijn persoonlijke, fysieke aanwezigheid in de rechtszaal voor de opheldering van de feiten tijdens het proces noodzakelijk acht, dit tijdig zal gelasten.

- 10 Na de toelichtingen en de bovengenoemde maatregelen heeft op 12 oktober 2021 een preliminaire zitting plaatsgevonden waaraan verdachte FP online heeft deelgenomen.
- 11 Aan de terechtzitting van 21 februari 2022 heeft verdachte FP opnieuw via een op grond van artikel 6a, lid 2, ZMDIPPP toegestane online-communicatieverbinding met beeld- en geluidsoverdracht via het internet met de „Skype”-app deelgenomen, met inachtneming van de reeds genomen maatregelen betreffende zijn deelname. De zitting op 28 februari 2022 heeft verdachte FP persoonlijk bijgewoond door fysiek aanwezig te zijn in de rechtszaal. Aan de terechtzittingen op 30 maart 2022 en 23 mei 2022 heeft hij opnieuw online deelgenomen, met inachtneming van de reeds genomen maatregelen betreffende zijn deelname.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 12 Tijdens de op 13 juni 2022 vastgestelde en gehouden terechtzitting heeft de verdachte de wens geuit dat hij online blijft deelnemen en dat de terechtzitting in deze vorm wordt voortgezet; daartoe nam hij deel aan de terechtzitting door middel van een elektronische verbinding met beeld- en geluidsoverdracht via het internet met de „Skype”-app. Op dat moment had deze rechter echter twijfels of er een procedurele mogelijkheid daartoe bestaat.
- 13 De NPK van de Republiek Bulgarije voorziet niet in de mogelijkheid van een deelname van een verdachte via een online-verbinding aan de hem betreffende gerechtelijke procedure (behalve tijdens het vooronderzoek en in enkele uitdrukkelijk vermelde situaties bij de toetsing van de bewarende maatregel „voorlopige hechtenis”). Deze vorm van deelname is evenmin verboden.
- 14 Tijdens de terechtzitting op 13 juni 2022 hebben verdachte FP en zijn raadsman de wens geuit dat FP via de bestaande elektronische verbinding blijft deelnemen maar, omdat hij in de rechtszaal niet fysiek aanwezig was, heeft de raadsman

voorgesteld zijn cliënt als afwezige verdachte te behandelen en de procedure als een verstekprocedure te voeren. Verdachte FP was in kennis gesteld van de mogelijkheid dat de zaak onder de voorwaarden van artikel 269 NPK in zijn afwezigheid kon worden behandeld en beslecht.

- 15 De rechter heeft geen gevolg gegeven aan hun verzoek omdat hij van oordeel was dat de behandeling van de verdachte als afwezig in strijd was met zijn feitelijke deelname aan de procedure, die hem, hoewel hij niet fysiek in de rechtszaal aanwezig is, feitelijk in staat stelt om te zien en te horen wat er in de rechtszaal gebeurt, verklaringen af te leggen, bewijzen aan te brengen en verzoeken in te dienen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzingsbeslissing

- 16 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de vraag of het nationale rechtskader voor de deelname van de verdachte aan de terechtzittingen in de strafzaak, gelet op de gekozen vorm van de online-deelname en de aanpak door de rechter alsmede de genomen maatregelen, aldus moet worden uitgelegd dat deze verenigbaar is met het recht van de verdachte op aanwezigheid bij het proces als bedoeld in artikel 8, lid 1, van richtlijn 2016/343, gelezen in samenhang met overwegingen 33, 35 en 44 van deze richtlijn. De rechter betwijfelt of een uitlegging van de nationale bepaling van artikel 269 NPK, die het recht van de verdachte erkent om te kiezen hoe hij aan de terechtzitting deelneemt, hetzij door fysieke aanwezigheid tijdens de zitting, hetzij via een online-verbinding in het kader van de door de rechter genomen concrete maatregelen voor zijn volledige deelname, in overeenstemming is met die richtlijn.
- 17 Deze wettelijke mogelijkheid tot online-deelname van betrokken partijen en meer bepaald van verdachten aan strafzaken bestond er krachtens artikel 6a, lid 2, ZMDIPPP [OMISSIS] tot en met 31 mei 2022, waarna die bepaling verviel.
- 18 In de NPK is de procedure rondom de online-deelname van verdachten aan de hen betreffende strafprocedure niet uitdrukkelijk geregeld. Derhalve vroeg de rechter zich tijdens de terechtzitting van 13 juni 2022 af of bij een voortzetting van de online-deelname van de verdachte aan de strafprocedure zijn recht om bij het proces aanwezig te zijn, wordt geschonden. De reden hiervoor is dat de deelname van een verdachte aan de strafprocedure tegen hem via een onlineverbinding niet uitdrukkelijk als procedure in het Bulgaarse strafrechtstelsel is geregeld. Uitzonderingen vormen het specifieke geval van zijn verhoor en de procedure voor de behandeling en heroverweging van de voorlopige hechtenis, teneinde de voorwaarden waaronder een deelname via een videoverbinding is toegestaan, en op basis daarvan het nagestreefde legitieme doel nader te bepalen.
- 19 Enerzijds heeft de verwijzende rechter ervoor zorg gedragen dat de verdachte volledig aan het proces kon deelnemen (zie punt 9). Het stond de verdachte vrij om verzoeken, opmerkingen en bezwaren in te dienen of verklaringen ten aanzien van de tenlastelegging af te leggen en aan het verkrijgen van bewijs mee te

werken. Anderzijds verbindt de NPK de beginselen van het voeren van de strafprocedure in de gerechtelijke fase aan de fysieke aanwezigheid van de betrokken partijen in de rechtszaal en voorziet de wet slechts bij uitzondering (en wel in de daaraan voorafgaande fase van het vooronderzoek) in de mogelijkheid van een online-deelname van een verdachte aan een specifieke procedure. In alle andere gevallen waarin de verdachte in de rechtszaal niet fysiek aanwezig is, is hij volledig afwezig.

- 20 De bovenstaande vraag wordt beheerst door richtlijn 2016/343, die tot op heden door het Hof van Justitie van de Europese Unie niet vanuit dit oogpunt is uitgelegd, namelijk of er door de online-deelname van de verdachte aan de terechtzitting en de aanpak van de rechter het risico bestaat dat zijn recht om aanwezig te zijn wordt geschonden en, zo ja, welke maatregelen geschikt zouden zijn om een dergelijke schending te voorkomen.
- 21 Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft geoordeeld dat de deelname van de verdachte aan het proces per videoconferentie op zich niet in strijd is met het Verdrag voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, maar dat het de taak van de rechter is om ervoor te zorgen dat het gebruik van deze maatregel in elk individueel geval een legitiem doel dient en dat voorwaarden voor de bewijsverkrijging worden gewaarborgd die voldoen aan de vereisten van een eerlijk proces in de zin van artikel 6 van het Verdrag. Er moet worden gegarandeerd dat de betrokkene het verloop van het proces kan volgen en zonder technische belemmeringen kan worden gehoord en dat een effectieve en vertrouwelijke communicatie met de advocaat is gewaarborgd [arrest van 5 oktober 2006, ██████████ tegen Italië (zaak nr. 45106/04); zie ook arresten van 2 november 2010, ██████████ tegen Rusland (zaak nr. 21272/03) en 27 november 2007, ██████████ tegen Italië (zaak nr. 35795/02)].
- 22 Kan, wanneer een uitdrukkelijke wettelijke bepaling ontbreekt die de deelname van een verdachte via een onlineverbinding toestaat, een bevoegde instantie is aangewezen die dit kan gelasten en hiervoor kan zorg dragen, en de concrete technische voorwaarden voor de totstandbrenging van de audiovisuele verbinding en de concrete voorwaarden voor die verbinding zijn vastgesteld, ervan worden uitgegaan dat de rechter alle maatregelen heeft genomen om ervoor te zorgen dat er geen wezenlijk verschil bestaat tussen de fysieke aanwezigheid van de verdachte in de rechtszaal en zijn deelname via een onlineverbinding of dat de rechter de voorwaarden heeft gecreëerd die de verdachte in staat stellen het proces tegen hem volledig te volgen[?]
- 23 Door de verdachte toe te staan online deel te nemen, heeft de rechter het aan hem overgelaten hoe hij zijn plicht tot deelname aan de strafprocedure krachtens artikel 269, lid 1, NPK wil nakomen. Bijgevolg mocht hij er zonder twijfel op vertrouwen dat hij als in de zaal aanwezig wordt behandeld. Maar is een dergelijke uitlegging van het nationaal recht wel verenigbaar met de richtlijn[?] Volgens overweging 33 van die richtlijn is het recht op een eerlijk proces een van de grondbeginselen van een democratische samenleving. Het recht van verdachten

en beklaagden om aanwezig te zijn bij de terechtzitting, is gebaseerd op dat recht en moet het in de hele Unie worden gewaarborgd. De vraag is of de door de verdachte met instemming van de rechter gemaakte keuze voor de wijze van deelname, bij toepassing van de door de rechter genomen maatregelen, gelijk staat aan de fysieke aanwezigheid in de rechtszaal.